

VISUOMENĖS SVEIKINIMAI PROF. M. BIRŽISKAI

Los Angeles Lietuvių Kultūros ir Labdaros Klubo surengtieji pietūs, prof. Mykolo Biržiskos vardinį progą, rugsėjo 30 d., tikslu jį pagerbti ir medžiaginei jo būklei pagerinti — davė nelauktai gražių rezultatų. Į rengėjų, arba tiksliau sakant to klubo pirmininkės M. J. Aftukienės, kuri į visą šį reikalą įdėjo labai daug širdies ir darbo, nes praktiškai ji beveik viena visa tai suorganizavo, atsisaukiamą spaudoje ir privačiais laiškais — atsiliepė tiek daug tautiečių su nuosirdžiais sveikinimais ir piniginėmis aukomis, kad visa tai ne tik pateisino įdėtą darbą ir viltį, bet ir davė naujų jėgų ateities darbui. Ta proga suaukoti ir prof. M. Biržiskai įteikta per 500 dolerių aukų — kurias atsiuntė atskiri asmenys ir įvairios organizacijos iš Amerikos ir net Kanados. Aukotojų tarpe buvo daug senųjų Amerikos lietuvių — su stambesnėmis aukomis, bet nemažai ir buvusių tremtinių — su mažesnėmis aukomis, bet lygiai nuosirdžiais sveikinimais ir linkėjimais.

Vienas iš pirmųjų, su sveikinimu ir stambia, 50 dolerių auka, buvo J. J. Bachunas, Tabor Farm savininkas iš Sodus, Mich., paskui kun. I. Albavičius — su 25 dol., ALTS-gos 1 skyriaus pirmininkas J. Ginkus — 25 dol., dr. V. Tercijonas su šeima ir dr. J. Urbanavičiūtė (pažymėjė kaip atsiliepį į "Dirvoje" tilpusią tuo reikala žinutę) — 15 dol., ir t.t. ir t.t. (Čia paimtos tik kelios, pačių pirmųjų aukotojų, pavardės. Smulkia apyskaita, ją sutvarkius, Kultūros ir Labdaros Klubas paprašys lietuviškąją spaudą paskelbti vėliau).

Pačių pietų metu buvo pasakyta kalbų, pareikšta daug nuosirdžių sveikinimų. Buvo ir meninė programos dalis. Programos vadovu buvo V. Bakūnas. Pastebėtina, kad ryšium su medžiaginės paramos prof. M. Biržiskai organizavimo akcija Kultūros ir Labdaros klubas gavė labai daug laišku, kuriais klubo pastangos pagiriamos ir iškeliamos visai naujų minčių ir siūlymų tos krypties darbui ateityje. Apie tai teks plačiau pasakyti vėliau.

V. B.

DĖL NEPILIEČIŲ KARO PRAMONĖJ

Amerikos gynybos įstaigos nedraudžia svetims šalims dirbti privačių kontraktorių žinyboje esančiose karo pramonės dirbtuvėse — rašo savo laiške Baltųjų Rūmų sekretorius BALF pirmininkui kan. prof. J. B. Končiui, kuris tuo klausimu buvo tenai kelpis rugpjūčio mėn. pabaigoje.

Tik tam tikra karinio darbo kontraktų rūšis esanti reikalinga specialų gynybos sekretoriato nustatytų darbininkams kvalifikacijų ir patvirtinimo, sakoma toliau tame laiške. Taipgi panašaus leidimo reikalingi darbai "Top secret" ar "secret" kontraktuose dirbantiems svetims šalims ar ir JAV piliečiams. Esą, darbdaviai turi specialius blankus su atitinkamais klausimais, reikalingais atsakyti saugumo sumetimais. Jei kartais tam tikrose darbovietėse kiltų kokių neaiškumų dėl gavimo šios rūšies darbo, laiške patariama remtis šiuo Baltųjų Rūmų pareiškimu.

NEW YORKO SIUVEJAI

Kurie visada remdavo lietuviškus reikalus, BALFo tremtinių šalpos vajui paskyrė 300 dol. Tai graži pradžia vajui, kuris vyksta čia spalio 1 d. ir baigsis spalio 7 d. Centre gauta aukų iš tolimiausių Amerikos kampelių.

DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

Lietuviški Tautos Namai Bostone

Pasikalbėjimas su Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vicepirmininku ir Bostono skyriaus pirminku Jonu Kasmausku

pačiam padaryti, toliau labai prisidėjo mūsų skyriaus nariai, ypač naujakuriai, kurie gerai suprato tokio namo reikalingumą ir prisidėjo ne tik pinigais, bet ir darbo jėga. Žinoma, kad namas būtų tas, ko mes norime, reikia ne vien pinigų, bet reikia jį atitinkamai ir sutvarkyti, atitinkamai naudoti. Kaip tas sekis, parodys ateitis.

— Kaip numatote namus įrengti?

— Turime dvi sales. Manome jas įrengti taip, kad viena būtų reprezentacinė iškilmingiems įvykiams minėti — papuošta Lietuvos kunigaikščių paveikslais, kita — lengvesnio stiliaus, anot dailininko Andriūso, jaunuomenei po lietuvišku stogu pastatyti. Bostone labai pasigendame lietuviškos bibliotekos — skaityklos. Čia kaip tik norime tokią biblioteką įkurti. Drauge būtų ir spaudos platinimo skyrius. Namai yra labai patogioje miesto dalyje.

— Ar turite pakankamai jėgų tam dideliui darbui baigti?

— Tikiu, kad taip. Šis klausimas turi dvi puses. Viena — finansinė, kita — architektūrinė bei dekoratyvinė. Finansams organizuoti turime sudarę tam tikrą planą. Be skyriaus narių įnašų, žymiai mus parėmė ir Sąjungos Valdyba. Siekiame pritraukti ir daugiau dailininkų: kitus Sąjungos skyrius bei šiaip visą eilę tokių reikalų suprantančių tautiečių bei vertinančių. Visi, kurie prisidės, bus atitinkamai dalimi šio namo šeimininkai.

— Dvi prielaidos. Viena — tai visos mūsų organizacijos nusistatymas steigti tokius tautos namus visose žymesnėse lietuvių kolonijose, siekiant juos panaudoti lietuviškumo palaikymui. Antra — vietinės sąlygos. Čia, Bostone, mes neturėjome tokios pastogės, kur būtų juntama grynai lietuviška nuotaika, kurioje ypatingai jaunimas galėtų susirinkti lietuviškoje aplinkoje praleisti laiką ir lavintis, kur būtų galima surinkti ir saugoti lietuviams brangią kultūrinę medžiagą ir t.t. Norime, kad ši vieta būtų tikras lietuviškumo židiny, kuriuo būtų prieinama ir malonu naudotis visiems geros valios tautiečiams (taigi ne vien tik mūsų organizacijos nariams), ir kad būtų kuo net prieš kitataučius pasirodyti.

— Dėl kitos šio klausimo pusės turime malonumų pabrėžti, kad mums labai daug gelbsti žinomas dailininkas dekoratorius Viktoras Andriūsis ir inžinieriai Jonas Mikalauskas, Kriščiukaišis, Okunis. Jie nustatė, ką ir kaip reikia architektūriniai bei dekoratyviniai atžvilgiai atlikti ir tikintis, kad visa tai bus įvykdyta.

— Kaip jį tai žiūri vietinė lietuvių visuomenė?

— Kaip visuomet. Kuriems rūpi tik lietuviški tautiniai reikalai, tie džiaugiasi. Džiaugiasi jaunimas, ypač skautai, kurie šiuose namuose ras tinkamą užuovėją savo veikimui plėsti, džiaugiasi ir kiti kultūriniai jauniniai.

— Kaip vyksta darbai?

— Einame pirmyn. Darbams vadovauja agr. Antanas Bričkus, kuris yra nuolatinis prie to darbo. Į talką ateina skautai, be to, daugumas skyriaus narių pasiėmė atlikti darbo prievolę — dirbti prie šio namo bent po 300 valandų. Tikiu, kad, nors ir ne pirmos jaunystės būdamas, šį darbą ištesėsiu — lai ateinančios kartos turės kuo pasidžiaugti, lankydami nekarčiaminėje aplinkumoje. Karčiamų turime daug, gal net per daug, bet ten mes pragerėme savo jaunimą, savo ateitį, — pareiškė pasikalbėjimo pabaigoje J. Kasmauskas, — kurkime kultūringas įstaigas. Kviečiu visus į talką!

VLIKas dar atidėjo susitarimo tvirtinimą

Antras Vliko posėdis, kuriame buvo svarstomas susitarimo su Dipl. Kolegijos šefu tvirtinimo klausimas, nutarė tą klausimą dar atidėti kitam posėdžiui, kuris suauktinas ne vėliau kaip spalio 13 dieną.

Atidėjimo priežastys tokios: 1. Vienas katalikų grupės atstovas pasisakė aiškiai prieš tvirtinimą net pareikšdamas protestą prieš Vliko delegacijos pasielgimą, "peržengianti jai duotus įgaliojimus", o kiti trys pačios grupės atstovai pareiškė dar tebelaukiant nurodymų iš savo centrų; 2. Buvusi gauta L. Šimučio ir P. Grigaičio telegrama, kurioje tie pasisako nepalankiai susitarimui; 3. Vliko pirmininkas posėdžio dieną išvyko kitur, palikdamas tik savo antrininką.

Ypatingas reiškinys yra ši telegrama. Kiek teko patirti, ALT Vykdomasis Komitetas nėra padaręs tuo klausimu jokio nutarimo ir jo pirmininkas su sekretorium neturėjo pavidimo nei komiteto nei visos Tarybos vardu daryti kokią nors intervenciją Vlikui dėl kalbamo susitarimo tvirtinimo ar netvirtinimo. Tačiau L. Šimučio ir P. Grigaičio parašai po telegrama savime sudaro įspūdį, lyg čia būtų vykdoma ALT vardu, nes juk visiems žinoma, kad tai yra pirmininkas ir sekretorius.

Pačioje telegramoje esą pasakyta, kad kalbamuoju susitarimu Vlikas smuko savo autoritetą, pripažindamas Lozoraičiui teisę drauge su Vliku, "kaip lygus su lygiu", spręsti politikos, diplomatijos ir būsimos Lietuvos santvarkos klausimus." Barasmas Vlikas, kam susitarime pripažintas Lozoraičiui "neteisėtas titulus" ir kam su diplomatais santykiuojama per jį. Telegrama baigiamą savotišku pagrasinimu, primenant, kad Taryba remia Vliką finansiskai ir gina jo autoritetą, o štai šis susitarimas dabar pastatysias Tarybą keblion padėtin...

Iš tikrųjų susitarime yra numatyta tik derinti Vliko bei diplomatų žygius dabartiniuose politiniuose bei diplomatinuose veiksmuose. Apie Lietuvos būsimą santvarką jokių pasitarimų

tarp Vliko ir diplomatų visai nėra numatyta. Ar sutvarkydamas savo bendradarbiavimą su diplomatais Vlikas savo autoritetą visuomenės akyse smuko ar kelia, L. Šimutis su P. Grigaičiu visiškai nėra įgaliojti pareikšti nei visuomenės, nei Amerikos Lietuvių Tarybos vardu, kuri tuo klausimu galėtų viešai ar kitaip pasisakyti tik savo susirinkime, numatytame sausio lapkričio 16-17 d. Washington. Pagaliau, kaip Vlikas tvarko savo bendradarbiavimą su diplomatais, yra jų pačių kompetencijoj spręsti. Visuomenė, taip pat ir Taryba, atrodo turi tik vieną interesą — kad toks bendradarbiavimas būtų ir kad jis būtų kiek galima sklandesnis.

Šiose aplinkybėse yra pamato kelti klausimą, kas gi iš tikrųjų stato Amerikos Lietuvių Tarybą į keblį padėtį: ar Vlikas, priimdamas šioj ar toj susitarimą su Dipl. Kolegijos šefu, ar pačios Tarybos pirmininkas su sekretorium, darydami intervenciją, kad susitarimas neįvyktų, ir galbūt, tą intervencijos žygį (telegramą) apmokėdami iš Tarybos išdo...

Ypatingai dėmesio vertas Tarybos pirmininko ir sekretoriaus daromas spaudimas Vlikui, neturint tam nei Tarybos, nei netgi paties Vykdomojo Komiteto pavidimo. O priminimas finansinės paramos tokiu būdu, kaip tai padaryta telegramoje, yra juk ne kas kita, kaip priminimas, kad, vadinas, jeigu neapsigalvosite ir toki susitarimą patvirtinsite, tai su finansine parama visai gali būti. Jeigu tokiems tikslams finansinė parama pasirodytų esanti vartojama, tai Taryba tada tikrai atsidurtų keblioj padėty, nes visuomenėje kiltų klausimas, ar tinkamas kelias remti Tautos Fondą per Tarybą...

Keblioj padėty tačiau, atrodo, tuo tarpu yra tik Draugo ir Naujienų redaktoriai, o ne Taryba, kadangi susitarimas, jeigu būtų patvirtintas, nuvartų niekais visą tų laikraščių kampaniją, kuri taip stipriai varoma prieš susitarimą.

IR LIETUVIAI PIKETUOS RUSUS

Nuo spalio 4 d. dar devynios tautybės, kurių tėvynės šiuo metu yra už geležinės uždangos, prisidėjo prie vengrų ir pike-tuos sovietų atstovybė New York. Vengrai rusų atstovybę piketuoją sistemingai du kartus per savaitę: ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 val. ir šeštadieniais nuo 1 iki 3 val.

New Yorko lietuviai jau seniai norėjo prisijungti prie vengrų ir kartu sudaryti stipresnę grupę. Dabar kaip tik pasitaikė gera proga, kai tuo klausimu į pabaltiečius ir kitus kreipėsi New Yorko vengrų bendruomenės pirmininkas. Lietuviai ypatingai noriai šį sumanymą remia, juo labiau, kad jie nepraleidžia progos ir sistemingai piketuoją New Yorko ir aplinkinės raudonųjų lietuvių gegužinės ir suvažiavimus.

ISTEIGTAS BALTIJOS CENTRINIS KNYGYNAS

Latvių — Lietuvių Vienybės Centro valdyba šiomis dienomis realizavo naują projektą Baltijos tautų susitarimui ir savitarpimui pažinimui. Ką tik gautomis žiniomis, įsteigtas Baltijos Centrinis Knygynas (BCB). Knygynas susidės iš knygų, žemėlapių, archyvalių ir foto nuotraukų medžiagos.

Medžiagą sudaro depozitai, kuriuos atiduoda saugoti organizacijos ir privati asmenys, o taip pat iš objektų, įsigytų knygynui praplešti numatytais lėšomis. Knygynas renkama literatūra apie visas keturias Baltijos šalis — Lietuvą, Latviją, Estiją ir Prūsiją, ir ten koncentruojama viskas, kas liečia šių šalių, tautų ir žmonių darbą. Knygyno vyriausioi skyriai: geografija, etnografija, istorija, filologija ir dailioji literatūra. Be to, dar steigiami šie specialūs skyriai: periodika (tėvynėje ir tremtyje), kartografija, foto archyvas (nuotraukos, negatyvai), archyvalios ir rankraštinės.

Savo medžiagą skaityti ir pasinaudoti vietoje knygynas duoda be atlyginimo. Reikalui esant medžiagą galima paskolinti ir išsineštinai. Tam direktorius ruošia atitinkamus nuostatus. Medžiagą leidžiama fotografuoti ir ir fotokopijuoti. Šiam tikslui direktorius dėl nuolatinio darbo susitaria su kuria nors foto įmone, kuri jai pavestus darbus atlieka už minimalų atlyginimą. BCB taip pat organizuoja bendrą Baltikos kartoteką ir bibliografinę tarnybą.

Išskūrus Baltijos tautų susitarinio organizacijų sąjungai, knygynas pereina jos žinion.

Einant knygyno nuostatais, LLV pirmininkas BCB direktorių paskyręs cand. phil. Otto Bongą, kuris jau pradėjęs darbą. Knygyno būstinė tuo tarpu Vokietijoje, Muenchen-Ottobrunn, kur naujai paskirtas direktorius maloniai pasiūlęs privačias patalpas.

Baltiečių centrinės įstaigos, organizacijos ir privati asmenys maloniai kviečiami paremti šio knygyno užlaikymą lėšomis ir medžiaga. Smulkesnės žinios gaunamos per LLV krašto pirmininką (Em. Skujeniekis, 1725 E. 90 St., Cleveland 6, Ohio).

A. KAČANAUSKO KAVRTETAS

Alg. Kačanauskas, Brooklyno suorganizavo vyrų balsų kvartetą. Pasirodymas numatomas spalio m. Alg. Kačanauskas vadovauja ir Newarko "Rūtos" draugijos meno ansambliui, kuris savo kultūriniais parengimais remia J. Stuko vedamą "Lietuvos prisiminimų" radijo valandą. Rugsėjo 22 d. ši radijo programa pradėjo 11 savo veiklos metus.

Gen. Omar Bradley, JAV kariuomenės štabo viršininkas (vidury) ir Valst. Departamento Rusijos reikalų ekspertas Charles Bohlen (kairėje), susitinka su gen. Ridgeway Tokio mieste.

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4440.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Bala GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Brocktono lietuviškoji bakužė

Joje lankėsi dešimtys tūkstančių amerikiečių ir gėrėsi lietuvių tautiniu menu

Čia dedamame paveiksle matomas Brocktono liet. įrengtos lietuviškos "bakužės" vaizdas neseniai įvykusios parodos metu, o kampe matoma, kaip atrodo toji pati "bakužė" iš lauko.

Brocktono (Mass.) lietuviai turi pagrindo pasididžiuoti, ir šiais metais susiorganizavę dalyvauti metinėje parodoje — mugėje, šį kartą pasiūlydami su lietuvių tautinio meno kūrinių. Šį kartą gražus pasirodymas įvyko dėka dail. Tamošaitienės dalyvavimo, kurios rinkiniai, dirbiniai ir parodos pats darbas vyksmas visada yra patrauklus reginys lygiai niekad to nemačiusiems, lygiai ir mums, lietuviams, kuriems visa tai yra taip sava. Be to, prie parodos turiningumo daug prisidėjo ir kaimynystėje gyvenančių menininkai: prof. Ign. Končius (koplytėlės, kryžiai, rūpintojėliai ir kt.), inž. E. Manys (kryžiai) ir Vac. Senuta (lėkštės, vyčiai ir kt.). Dar buvo ir šiaip iš pasiūlytų asmenų ir parodą dirbiniai. Atidarymo metu buvo parodyti ir tautiniai šokiai (Grabliauskienės vadovaujama grupė). Atidarymo programai vadovavo vilnietis Petras Viščinis, kuris ypatingai daug energijos įdėjo į šią metų parodą surengti.

"Bakužės" tvarkymu ir parodos rengimu rūpinosi "Bakužės" taryba, sudaryta iš 21 asmens, septynių organizacijų atstovų — Sandaros kuopos, Franklino klubo, Kazimiero klubo, Roko klubo, Pilių klubo, SLA kuopos ir tremtinių komiteto. Oficialiai "Bakužės" taryboje dalyvauja ir vietos Katalikų Federacijos skyrius, tačiau faktiškai nuo šio metų vasario mėnesio prie jokio darbo čia nebeprisidėjo. "Bakužės" valdybą sudaro: dr. Alg. Vaitkus, J. Samsonas — vicepirmininkas, M. Tubis — sekretorius, ir A. Strumskis — išdėstas. Visi senosios ateivių kartos veikėjai. Šios parodos rengimo komisijos pirmininku buvo P. Viščinis, tremtinių komiteto atstovas, o programos komisijos pirmininku — senosios kartos veikėjas K. Yurgeliūnas.

Vienas iš dalyvavusių parodos atidaryme rašo: "Parodą vien

tik pirmą dieną aplankė apie 7-8000 tautiečių ir ypač kitataučių. Susidariusios eilės prie bakužės rodė didelį susidomėjimą. Parodoje išstatytos audžiamosios staklės su audėja traukia visų dėmesį. Bakužė įrengta labai švariai ir tai žavi kiekvieną lankytoją, patraukia nepaprastais spalvų deriniais. Dail. Tamošaitienė turėjo atsivežusi penkis įžymius kilimus: Pirmosios Kalėdos Kanadoje, Eglė Žalčių karalienė, Mindaugo krikštas, Tautiniai šokiai ir Mano tėvis. Bakužė stovi labai gražioje vietoje, nes Brocktono lietuviai savo laiku taip gerai pasirėngė, kad pa-

rodoje gavo pirmą premiją ir teisę išsirinkti savo bakužei tokią vietą, kuri geriausiai tiko ir patiko. Prie parodos dabar veikia ir užkandinė, kurioje užėjusieji turi progos pasivaikinti lietuviškais valgiais."

Pernai toje vietoje buvo surengta Lietuvos genocido paroda, šimet lietuvių tautinio meno. Brocktoniečiai už tai nusipelnė didelės padėkos nuo visų tautiečių, kadangi tos parodos tikrai reikšmingos, nes jas apilanko daug dešimčių tūkstančių amerikiečių ir, be abejo, palieka jų sąmonėje gražių prisiminimų apie lietuvius.

VAJAUS KONCERTAS NEW YORKE

Didžiojo New Yorko tremtinių šalpos savaitė baigiamą didžiuliu koncertu spalio 7 d. Pradžią 4 val. p. p.

Programoje dalyvauti Vajaus Komiteto pakviesti lietuviai menininkai mielai sutiko savo talentais prisidėti pagalbei bendram darbui — paremti Vokietijos likusiems lietuviams, ypač seneliams, ligoniams, našlėms.

Kauno ir Vilniaus operų solistė Felicija Pupėnaitė — Vasiliauskiene padainuos gražių lietuvių liaudies dainelių ir operų arijų. Pupėnaitė mokėsi Rygoje ir Kaune. Vokietijoje koncertavo lietuvių stovyklose ir kitataučiams.

Solistė: Pupėnaitė akompanuos Aleksas Mrozinskas, brooklyniečiams jau pažįstamas lietuvių koncertų akompaniatorius. Lietuvoje jis buvo valstybinio radijo akompaniatorius, ir dainininkų mėgiamiausias pianu palydovas.

Dramos aktorė Asė Dauguvietytė koncerte deklamuos rašytojos Nelės Mazalaitės kūrybą. Dauguvietytė vaidinti pradėjo Šiauliuose, o prieš išvykdamą iš Lietuvos ji vaidino Kauno jaunimo dramos teatre. Vokietijoje, drauge su kitais dramos aktoriais, dirbo Augsburgio teatre.

Brooklyno Operetės choras atliks didžiųjų programos dalį. Šiuo metu choras auga savo nariais ir repertuaro turtingumu

bei jo atlikimu. Chorą diriguoja Mykolas Liuberskis, buvęs Lietuvoje eilės chorų vedėju, tarp jų ir Perkūno choro dirigentu. Vokietijoje vadovavo Aušrinės chorui.

Po koncerto šokiams gros Adolėmo Jezavito orkestras, pavasarį minės 20 m. kai groja lietuvių programose.

Koncerte bus žymių svečių, kurių tarpe ir tik iš Europos atvykęs vyskupas V. Brizgys. Jis amerikiečiams perduos Eutuvų likusių lietuvių sveikinimus.

Šis koncertas yra pirmasis po vasaros atostogų ir tremtinių vajaus užbaigos proga, tikimasi, kad svečiai gausiai pripildys salę, kurioje gali sutilpti per 2,000 asmenų. Koncertas vyks Lost Battalion salėje, 93-29 Queens Blvd., Elmhurst, L.I., N.Y.

Seniausias ir gražiausias ilius truoats lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams \$2.00
Susipažinti siunčiamas
dovanai.

6755 So. Western Ave
Chicago 36, Ill.

"Ketvirtadienį, spalio 4 d. Tamsta esi prašomas aplėisti šį kraštą" — tokį įsakymą yra gavę 300 britų piliečių Abadane, Irane. Šis įsakymas reiškia, kad ilgai užtrukę persų ir britų ginčas yra jau priėjęs prie galutinio sprendimo. Pereitą savaitę Irano krizė buvo pasiekusi didelės įtampos, kai britų kabinetas jau buvo apsisprendęs jėgos priemonėmis išlaikyti Abadaną naftos valyklą ir, aišku, jei būtų buvę pradėta vykdyti, vid. rytuose būtų galėjęs kilti karas. Amerikai įsikišus, susilaikytą nuo karinių veiksmų ir pereitą prie politinių — diplomatinės procedūros. Pereitą pirmadienį Saugumo Taryba jau turėjo svarstyti šį ginčą, bet persams prašius, svarstymas atidėtas, dideliu britų nepasitenkinimui, 10 dienų, ne vėliau spalio 11 d.

Amerikiečiai neremia jėgos politikos

Kaip pažymi "N. Y. Times", artėja parlamento rinkimai Anglijoje žymiai su komplikavo britų kabineto pasitarimus Irano krizės reikalu. Buvo balsų, kad britų prakišimas Abadane galis labai atsiliepti į balsavimų rezultatus darbiečių partijos nenau-dai. Net ir viešioji opinija, pav. įtakingasis "Times", reikalauja panaudoti jėgą. Tačiau spaudžiant Washingtonui, dažnėjant jo notoms ir, kaip spėjama, jose ryškėjant nusistatymui neremti britų tuo atveju, jei jie panaudotų jėgą, laimėjo nuosakioji nuomonė ir britai pasiryžo visą reikalą perduoti Saugumo Tarybai. Jie tikisi, kad Taryba "įsakysianti" Iranui laikytis Tarptautinio Tribunoalo Hagoje liepos 5 d. nurodymo, kuriuo einant, ligi pasiekiant susitarimo naftos gincę, turi būti prisilaikoma "status quo", t. y. ligiolinės padėties. Sunku dabar pasakyti, kokio sprendimo prieis atidėtas Tarybos posėdis, tačiau yra aišku, kad posėdis praeis nemažoje įtampoje, juo labiau, kad žada jame dalyvauti, kaip ginčo šalies atstovas, ir Irano ministras pirm. Mossadegh. Atrodo, kad ir šio ketvirtadienio persų ultimatumas britams turės būti atšauktas — priešingu atveju Iranas nebūtų sutikęs dalyvauti Saugumo Tarybos posėdyje. Iš kitos pusės, posėdžio atidėjimas nėra atsitiktinis dalykas — jis slepia keletą nežinomųjų. Aišku, nors ir paslaptis yra ir sovietų vaidmuo visame gincė. Iš jų beveik tikrai laukiama veto teisės panaudojimo tuo atveju — jis gi taip pat beveik tikras — jei Tarybos dauguma paremsianti britų pasiūlymą.

Ar pavyko De Gasperi kelionė?

Washantonui ir Londonui besikeičiant notomis Irano reikalu, JAV sostinėje tris dienas vedęs įtemptas derybas ir pasitarimus, Italijos ministras pirm. De Gasperi, aplankęs dar New Yorką, išvargęs, bet patenkintas išvyko atgal į Italiją. Svarbiausi pasitarimų objektai buvo šie: ginklavinimo apribojimo panaikinimas, Triesto klausimas ir italų ūkinio pobūdžio prašymai. Pirmuoju klausimu, teigiamai trims didiesiems susitarus dar anksčiau, prieita greito sprendimo — italai galės didinti savo ginklų pajėgas daugiau kaip numatyta sutartyje, jei šiam nutarimui pritaris bent dauguma iš 21 sutarties signatarų. Triesto klausimas nėra pajudėjęs pirmyn. Ekonominiai klausimai — vieni opiausių šių dienų Italijai, turint galvoje jos du milijonus bedarbių — pajudinti tik prabėgomis, nors JAV ir pasižadėjo finansiniai paremti italų sunkiosios pramonės planus.

Du jautrieji pasaulio židiniai

Iranas ir Vokietija

Peronas suvaidinęs spektaklį?

Pereito penktadienio Argentinos pučas — "revoliucija", pasibaigusi greitai ir prezidento Perono laimėjimu, daug kur užsieny sukėlė skeptiškas nuotakas. Esą, artėjant prezidento rinkimams (spalio m.) reikalinga buvo suvaidinti "revoliuciją", nes stokojant entuziazmo, reikėjo kiek pakelti rinkimų nuotakas. Kiti spėjiojimai — Peronui jaučiantis stipriai, jis bandysias praveisti savo pagarsėjusios žmonos Evitos kandidatūrą į viceprezidentus, nors ji prieš mėnesį ir buvo atsisakiusi visų politinių ambicijų.

Bonnos pasitarimai ir Deutsche Einheit

Kaip ir buvo galima tikėtis, vakarų okupantų pasitarimai, tiksliau — derybos su Adenauerio Bonnos vyriausybe, neina taip sklandžiai, kaip atrodytų. Vokiečiai jaučiasi stipriai ir stato vis didesnius reikalavimus. Kanceleris Adenaueris jau vakarų ir įspėtas, kad girdi, principų sąskaiton tegul jie nesitiki kokio nors nuolaidų. Pirmadienį pasitarimai, po pertraukos, vėl tęsiasi ir atrodo, galės pasiekti dramatiškus epizodus. Reikia čia pastebėti, kad vokiečiai siekia dviejų tikslų — vienas jų, tai nepriklausomybė — Souveranität.

taet, antrasis — vienybė su rytine Vokietijos dalimi — Einheit. Šis Einheits klausimas ir sudaro tikrą Achilo pėdą ir pradeda vis labiau aštrinti rytų ir vakarų žaidimą dėl Vokietijos. Vakarams principu susitarus su teikti Vak. Vokietijai suverenines teises, duoti įvairių nuolaidų ir už tai gauti jų karius Atlanto valstybių armijai, komunistai nejuokais subruzo ir ėmėsi iniciatyvos sėsdami ant aiškiai tvirtos Einheits arkluko. Rytų Vokietijos min. pirm. Otto Grotewohlio, sovietų remiamą, pasiūlymą abiejų Vokietijų atstovams tartis dėl bendrų rinkimų jau svarstė ir okupantų vadai ir pačių vokiečių Bundestag'as — parlamentas. Šis pastarasis nutaręs patatyti sąlygas dėl garantijų praveisti laisvus rinkimus, leisti politinę laisvę visam krašte ir laisvai judėti visoje vokiečių teritorijoje. Aišku, rytų komunistai į tai atsakė naujais puolimais.

Dr. Schumacherio šešėlis ir opozicija

Dr. Schumacherio vedama socialistų partija, vis labiau parbrėždama savo nacionalistinę pobūdį, priešinasi Washingtono nutarimams, nurodymams, kad vokiečiai per mažą gautų suverenumo ir kt. Nors jo partija nėra pakankamai stipri atsverti Ade-

nauerio vyriausybę būsimuose sprendimuose, bet atsiranda ir kitų jėgų, kurios sudarys kliuvinius greitesniam reikalo sprendimui. Tai generolai ir buvę kariai, kurie nesutinka su vokiečių padėtimi naujoje gynybos organizacijoje. Pramonininkai, Laisvosios Demokratinės Partijos atstovaujami, priešinasi Schumano planui. Taigi, Adenaueris turi nemažą opoziją, tačiau iš kitos pusės, jis laikomas esąs stiprioje pozicijoje ir nesąs linkęs pasiduoti kraštutinėms nacionalistinėms nuotakoms.

Korėjoje taikos viltys blėsta

JAV gen. O. N. Bradley ir Valst. Departamento specialisto sovietų reikalams Ch. E. Bomlen atsilankymas Tokio ir Korėjoje, kaip manoma, reiškia, kad Washingtonas nutaręs daryti išvadą iš įstrigusių derybų su komunistais. Pasitarimai parodė, kad ruošiamasi visokiems eventualumams iš abiejų pusių ir kad tenka laukti karo veiksmų paastrėjimo ir, gal, karo išsiplėtimo. Tad sprendimai turi būti skubūs.

V. Rimvydas

NEWARKE RENGIA LINKSMĄ VAKARĄ

Praėjus vasaros karščiams ir atostogoms, Newarko A. L. Tautinės Sąjungos skyrius pasiruošęs rudens veiklai. Skyriaus valdyba yra nutarusi suruošti eilę viešų paskaitų, vakarienių ir bent keletą koncertų ar vaidinimų.

Pirmas toks vaidinimas rengiamas lapkričio 4 d. 6 val. vak. šv. Jurgio Draugijos salėje, 182 New York Ave., Newark. Programą atliks artistas Vitalis Zukauskas, buvęs Lietuvos Valstybinio Teatro aktorius, padedamas Linksmųjų Brolių.

V. Zukauskas gerai žinomas New Yorko lietuvių publikai, kuriuos nekartą jau yra linksminęs savo juokais ir anekdotais. Dabar pirmąkart bus gera proga ir Newarko bei apylinkės lietuviams pamatyti jį ir jo trupe, išgirsti tikrai reto humoro ir gerokai prisijuokti. Tad visi Newarko apylinkės lietuviams kviečiami lapkričio mėn. 4 d.: pasimatom šv. Jurgio Draugijos salėje. Po vaidinimo šokiai, užkandžiai ir baras.

P. Mačiulaitis

KADA GIRDIMAS AMERIKOS BALSAS LIETUVIŠKAI?

Amerikos Balso lietuviškoji programa Lietuvai perduodama iš įvairių stočių bent penkis kartus kasdien, nors iš viso būna tik dvi skirtingos programos per dieną.

Bangų ilgis — 13, 16, 25, 31, 41 ir 49 metrai (trumpųjų bangų skalėje). Amerikoje girdėti galima tik turint trumpųjų bangų imtuvus. Patirta, kad čia geriausiai girdima 16, 25 ar 31 metro banga (kaip kur, reikia bandyti). Geriausias klausyti laikas 4:45 val. p. p., o rytiniuose pakraščiuose taip pat ir 11:00 val. iš ryto standartinio Rytinės Amerikos laiku. Chicagoje tai bus 3:45 p. p. ir 10:00 iš ryto.

Klausantieji, žinoma, išgirs visai kitokias programas perdavimo valandas, bet tai yra valandos Lietuvos laiku. Pvz., kada New Yorke ar Clevelande yra 4:45, tai Lietuvoje (kur laikrodžiai dabar nustatyti pagal Maskvą) yra jau 12:45 naktį. Čionykštė 11 valanda dienos atitinka 7 val. vak. Lietuvoje.

